

Erkölcstan

3. évfolyam

Célok:

- A tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése.
- Az önismeret erősítése, az önelfogadás segítése.
- A tanulók realitásérzékének fejlesztése.
- Az összetartozás érzésének megerősítése az osztályon belül.
- Közösségi szabályok megalkotása, elfogadása, betartatása.
- Önálló és felelős gondolkodás, valamint a tudatos cselekvés kialakulásának elősegítése, felelős döntéshozatal.
- Más népek elfogadtatása.
- Kulturális, nemzeti örökségek tiszteletének kialakítása.

Feladatok:

- Az önkontroll és a szociális magatartás kialakítása.
- Testi, lelki egészségre nevelés. Hazafias nevelés. Családi életre nevelés.
- A gyerekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása.
- Társadalmunk közös alapvető normái a tanulók belső szabályozó erőivé váljanak.
- Érzelmi intelligencia fejlesztése.
- Az igazságosság és a méltányosság elvének megértetése és elfogadtatása.
- A másokkal való törődés, a szolidaritás képességének erősítése.

Sajátos nevelési igényű tanulók esetében:

Egyéni adottságának és igényének figyelembevétele.

- Látás-, hallás- és mozgássérült tanulóknál a sérülés feldolgozásának segítése, önismeret, reális énkép kialakítása, pozitív minták bemutatása.

- Enyhén értelmi fogyatékos és pszichés zavarban szenvedő tanulók esetében az önálló életvezetésre való felkészítés, a társadalomban való beilleszkedés segítése, az önértékelés fejlesztése.

Tematikai egység címe	3. osztály
Milyen vagyok, és milyennek látnak mások?	5 óra
Közösségben és egyedül – a társaim és én	6 óra
Az osztály és az iskola	6 +2 óra
Kulturális-nemzeti közösség	9 +1 óra
Környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ	3 óra
A mindenség és én – Születés és elmúlás	4 óra
Az össz óraszám	36 óra

Tematikai egység	Milyen vagyok, és milyennek látnak mások?	Órakeret 5 óra
<i>Előzetes tudás, tapasztalat</i>	<i>Elemi szintű gyakorlat személyek jellemzésében.</i>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<i>Az önismeret erősítése és az önfogadás segítése.</i> <i>Az önkontroll és a szociális magatartás kialakulásának támogatása.</i> <i>A sajátán kívüli nézőpontok felvételének gyakoroltatása, értéket képviselő példaképek keresése.</i>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
--	----------------------------

<p><u>Tulajdonságaim</u></p> <p>Milyen külső és belső tulajdonságaim vannak? Mi változott meg rajtam az iskolába lépésem óta és mi nem? Mitől változnak a tulajdonságaim?</p> <p>Miben vagyok ügyes, és miben kevésbé?</p> <p>Milyen tulajdonságaimat szeretem a legjobban? Miért?</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> mitől látunk valakit szépnek; külső és belső tulajdonságok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>emberábrázolás a művészetben; portré és karikatúra; emberi gesztusok értelmezése és kifejezése;</p>
<p><u>Szokásaim, érzelmeim és indulataim</u></p> <p>Hogyan szoktam játszani? Hogyan tanulok?</p> <p>Hogyan vigyázok az egészségemre?</p> <p>Milyen feladataim vannak otthon, a családban és az iskolában? Mivel és hogyan töltöm a szabad időmet?</p> <p>Szoktam-e segíteni a szüleimnek, a testvéreimnek és az osztálytársaimnak? Miben és hogyan?</p>	<p>a karakterábrázolás filmes eszközei; saját érzelmek felismerése és kifejezése mozgóképek és hanganyagok segítségével.</p>
<p><u>Ahogy mások látnak engem</u></p> <p>Mit szeretnek bennem a szüleim, a testvéreim, a nagyszüleim és más rokonaim? Milyennek látnak a tanáraink, a barátaink és mások?</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>jellemzés készítése emberekről; vélemények összevetése.</p>
<p><u>Hősök és példaképek</u></p> <p>Kik a kedvenc hőseim és miért? Kire szeretnék hasonlítani?</p> <p>Miben és miért? Milyen tulajdonságaimon szeretnék változni? Miért és hogyan tudnám ezt megtenni?</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>önismeret.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p> <p>Külső tulajdonság, belső tulajdonság, önismeret, szokás, érzelem, indulat, öröm, szomorúság, düh, önzés, önzetlenség, segítőkészség, példakép.</p>	

Tematikai egység	Közösségben és egyedül – a társaim és én	Órakeret 6 óra
<i>Előzetes tudás, tapasztalat</i>	<i>A testbeszéd alapelemeinek ismerete. Személyes tapasztalatok az osztályközösség működéséről.</i>	
<i>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</i>	<i>A hatékony kommunikáció elemi feltételeinek tudatosítása.</i> <i>A baráti kapcsolatok létrehozásához, megtartásához és az esetleges konfliktusok kezeléséhez szükséges készségek fejlesztése.</i> <i>A mások kirekesztését elutasító szociális érzékenység erősítése.</i>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<u>Párbeszéd</u> Milyen helyzetekben beszélünk vagy beszélgetünk valakivel? Vannak-e a párbeszédnek szabályai? Mi segítheti, és mi gátolhatja a párbeszédet?	

<p>Mi mindent tudunk jelezni egymásnak arcjátékkal, testtartással, hanglejtéssel? Honnan tudom, hogy pontosan megértettem, amit a másik mondani akar? Mi mindent kell figyelembe vennem ahhoz, hogy a másik pontosan megértse, amit közölni akarok vele?</p> <p>Hogyan beszélgetünk otthon? Mi a különbség a családi és az iskolai beszélgetések között?</p>	<p><i>Környezetismeret:</i></p> <p>az emberi kommunikáció; beszéd, testbeszéd, arckifejezés, gesztusok; barátság; kommunikáció a barátok között.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>figyelem a beszélgetőtársra.</p>
<p><u>Az igazi barát</u></p> <p>Mitől függ, hogy kikkel vagyok szívesen együtt? Kikkel tudom megosztani örömeimet és bánataimat? Kinek mondhatom el a titkaimat? Kit nevezhetek a barátomnak?</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> médiaszövegek értelmezése és létrehozása; a közvetlen és az online kommunikáció összehasonlítása.</p>
<p><u>Békében és haragban</u></p> <p>Szoktam-e veszekedni vagy verekedni? Ha igen, miért? Hogyan alakulnak ki ilyen helyzetek, és hogyan lehetne elkerülni azokat?</p> <p>Ki szoktunk-e utána békülni? Hogyan lehet egy összeveszés után kibékülni? Hogyan lehet elérni, hogy a békeség tartós legyen?</p>	
<p><u>Elfogadva és elutasítva</u></p> <p>Mikor szoktam egyedül érezni magam? Milyen érzés ez? Mit csinálok ilyenkor?</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p> <p>Párbeszéd, odafigyelés, testbeszéd, arcjáték, testtartás, hanglejtés, barátság, öröm, bánat, titok, harag, veszekedés, kibékülés, magányosság, elfogadás, kirekesztés.</p>	

Tematikai egység	Az osztály és az iskola	Órakeret 6+ 2 óra
<i>Előzetes tudás, tapasztalat</i>	<i>Az osztály szintjén megélt különböző tapasztalatok a tanórákhoz és egyéb közösségi tevékenységekhez kapcsolódóan.</i>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	<p><i>Annak felismerése, hogy mindannyian többféle közösséghez tartozunk.</i></p> <p><i>Az összetartozás érzésének megerősítése az osztályon belül.</i></p> <p><i>A szabályok szerepének megértése a közösségek életében.</i></p> <p><i>A saját iskolához való kötődés érzésének erősítése.</i></p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><u>Közösségeim</u></p> <p>Milyen csoportokhoz tartozom? Mi változott ezen a téren az utóbbi időben? Vannak-e új közösségek az életemben? Van-e olyan közösség, amelyikkel szorosabbá vagy lazábbá vált a kapcsolatom? Mi lehet ennek az oka?</p> <p>Mit jelent nekem a családom az életem jelenlegi szakaszában? Változott-e valami a kapcsolatunkban a korábbiakhoz képest?</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> magatartásformák, szabályok, viselkedési normák különféle élethelyzetekben; együttélés a családban; baráti kapcsolatok, iskolai közösségek.</p>
<p><u>A mi osztályunk</u></p> <p>Mi minden kapcsol egymáshoz bennünket az osztályban? Mi a közös bennünk, és miben különbözünk egymástól? Milyen közös szokásaink vannak? Összetartó csapat vagyunk-e? Miből derül ez ki? Miben és hogyan tudjuk segíteni egymást?</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> figurális alkotások létrehozása a környezetben élő emberek megjelenítésével.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> iskolai és osztályrendezvények; a közösségért végzett munka.</p>
<p><u>Az osztály működése</u></p> <p>Milyen közös szabályaink vannak az órán, a szünetben és egyéb helyzetekben? Ki találta ki ezeket a szabályokat? Készen kaptuk, vagy magunk alakítottuk ki azokat? Melyik szabálynak mi a célja? Mennyire tartjuk be ezeket a szabályokat?</p> <p><i>Az osztályban felmerülő problémák elemzése, megoldása.</i></p>	

<p><u>A mi iskolánk</u></p> <p>Ki az iskolánk névadója, és mivel érdemelte ki, hogy iskolát neveztek el róla? Milyen szokások és hagyományok vannak a mi iskolánkban? Fontosak-e ezek?</p> <p>Vajon máshol milyenek az iskolák, és milyenek a hagyományaik? Lehet-e közöttük olyan, amelyet érdemes lenne átvenni?</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p> <p>Csoport, közösség, csapat, összetartozás, hagyomány, szabály, szabályszegés, büntetés, szabályalkotás, felelősség.</p>	

Tematikai egység	Kulturális-nemzeti közösség	Órakeret 9+1 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	A családban, az iskolában és a lakóhelyen a korábbiakban megélt, ciklikusan visszatérő ünnepek és szokások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak megértetése, hogy a magyar nemzeti közösség számára fontos összekötő kapocs a közös nyelv, a jelképek, a ciklikusan visszatérő szokások és ünnepek; az ezekkel való azonosulás elősegítése.</p> <p>Annak megmutatása, hogy Magyarországon belül számos kisebbség él, amelyek kultúrája a nemzeti kultúrát gazdagítja. A kisebbségek szokásainak és ünnepeinek bemutatása, elfogadásuk természetességének megalapozása.</p> <p>Annak megértetése, hogy más népeknek is megvannak a maguk kulturális hagyományai, amelyek ugyanolyan értékesek, és számukra ugyanolyan fontosak, mint nekünk a mieink.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><u>A nyelv, ami összeköt</u></p> <p>Milyen nyelven beszélek én, a szüleim, a nagyszüleim; milyen nyelven beszélnek egymással és velem? Milyen nyelvet használnak a szomszédaink? Hogyan kapcsol össze bennünket a közös nyelv?</p> <p>Milyen érzéseket kelt bennünk, ha valaki nem érti a nyelvet, amelyen mi beszélünk? És milyen érzés az, amikor mindenki más nyelven beszél körülöttünk? Mit lehet tenni egymás megértése érdekében, ha nem érjük egymás nyelvét? Hogyan lehet segíteni a közösség más anyanyelvű vagy nyelvi nehézséggel küzdő tagjait?</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> jeles napok, ünnepek, helyi hagyományok.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> ítéletek megfogalmazása, érvelés, vitakészség; mások véleményének megértése, elfogadása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Jelek a mindennapi életben; különböző kultúrák tárgyi világával való ismerkedés; a viselkedés szabályai az online közösségekben; kommunikációs szokások.</p>
<p><u>Szokások és jelképek</u></p> <p>Milyen népszokások élnek a mai Magyarországon? Fontos-e ezek megőrzése?</p> <p>Milyen jelképek fejezik ki a magyarság összetartozását? Mit jelentenek számomra ezek a jelképek?</p>	
<p><u>Ünnepek</u></p> <p>Milyen ünnepeket tart meg a magyar családok többsége? Közülük melyik mennyire fontos neked?</p> <p>Melyek a nemzeti és állami ünnepeink? Mit ünneplünk ilyenkor, és mit jelentenek neked ezek az ünnepek?</p> <p><i>Iskolai ünnepségek</i></p>	
<p><u>A Magyarországon együtt élő kulturális közösségek szokásai</u></p> <p>Milyen kulturális közösségek élnek Magyarországon? Miben különböznek ezek szokásai és ünnepei és miben hasonlítanak egymásra?</p> <p><u>Más kultúrák – más szokások – más ünnepek</u></p> <p>Milyen érdekes szokásokat ápolnak, és milyen ünnepeket tartanak a világ más részein élő kulturális közösségek?</p>	

Kulcsfogalmak/fogalmak

Anyanyelv, jelkép, nemzeti jelkép, népszokás, családi ünnep, nemzeti és állami ünnep, vallási ünnep.

Tematikai egység	Környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ	Órakeret 3 óra
<i>Előzetes tudás, tapasztalat</i>	<i>Helyi vagy múzeumi honismereti tapasztalatok.</i>	
<i>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:</i>	<i>Annak megéreztetése, hogy mindannyiunknak lehet szerepe a múlt értékeinek megőrzésében és továbbörökítésében. A tudatos vásárlói szemlélet kialakulásának támogatása.</i>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<u>Lakóhelyi épített örökségünk</u> Milyen utcákat, tereket, épületeket örököltünk az előtünk élő nemzedékektől? Mit érdemes megőrizni és miért a múlt építményeiből? Hol vannak ezek jobb helyen: ott, ahová eredetileg épültek vagy a múzeumfalvakban?	<i>Környezetismeret:</i> települési típusok; lakóhelyünk, hazánk fő nevezetességei; a lakóhely története és természeti környezete; nemzeti park, tájvédelmi körzet; háztartási eszközök.
<u>Tárgyaink világa</u> Milyen tárgyak vesznek körül minket? Miben különböztek ezektől szüleink és nagyszüleink gyermekkorának tárgyai? Milyen régi tárgyakat őrzött meg a családjuk, és miért? Miért őrzik a régi világ tárgyait számos múzeumban? Miért változnak a tárgyaink?	<i>Vizuális kultúra:</i> helyek, helyszínek megjelenítése személyes élmények alapján; a környezetben észlelhető változások megfigyelése és megjelenítése; terekhez kapcsolódó érzelmek, hangulatok azonosítása.

<p><u>A világ öröksége</u></p> <p>Melyek a világ legszebb, legkülönlegesebb helyei és építményei? Vajon miért fontos ezek védelme és megőrzése?</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: a technika vívmányainak mindennapi használata.</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p> <p>Épített örökség, tárgyi örökség, nemzedék, múzeum, világörökség, hagyomány, emlékezet.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>A mindenség és én – Születés és elmúlás</p>	<p>Órakeret</p> <p>4 óra</p>
<p><i>Előzetes tudás, tapasztalat</i></p>	<p><i>Tapasztalatok a születésről, a halálról és az elhunytakra való emlékezésről.</i></p>	
<p><i>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:</i></p>	<p><i>Érzések és ismeretmorzsák társíttatása a kezdet és a vég elvont kategóriáinak jelentéssel való megtöltéséhez. Közös gondolkodás a világ megismerésének módjairól és lehetőségeiről.</i></p>	

<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><u>Kezdet és vég:</u></p> <p>Hogyan keletkeznek a dolgok a világban? Hogyan és miért érhetnek véget?</p> <p>Hogyan képzeltek el az emberek a világ és egyes dolgok keletkezését különböző mítoszokban? Milyen kép jelenik meg a Bibliában a világ teremtéséről és a végéről?</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> születés és halál; a Föld alakjára vonatkozó mítoszok.</p> <p><i>Magyar nyelv és</i></p>

<p><u>A világ megismerése</u></p> <p>Mi lehet az oka annak, hogy kíváncsiak vagyunk a világra és kutatjuk a titkait? Milyen módon, milyen forrásokra támaszkodva tudhatok meg dolgokat saját magamról és a körülöttem lévő világról?</p>	<p><i>irodalom:</i> fantáziajátékok, elképzelt helyzetek megjelenítése; ismerkedés különböző információhordozókkal; információk keresése és kezelése; műélvezet, a beleélés megtapasztalása.</p>
<p><u>Fantázia és kreativitás</u></p> <p>Hogyan működik a képzeletem? Mi minden jelenhet meg benne? Ki tudok-e találni, létre tudok-e hozni olyan dolgokat, amelyek most még nem léteznek a világban?</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> kitalált történetek és szereplők megjelenítése; képzeletbeli utazás megjelenítése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p> <p>Születés, elmúlás, kezdet, vég, élet, halál, mítosz, eredetmonda, túlvilág, képzelet.</p>	

Követelmények:

- A tanuló rendelkezzen életkorának megfelelő szinten reális képpel saját külső és belső tulajdonságairól.
- Képes legyen odafigyelni másokra.
- Ki tudja fejezni érzéseit, gondolatait szavakkal, be tudjon kapcsolódni csoportos beszélgetésbe.
- Képes legyen másokkal tartós kapcsolatot kialakítani, ápolja a kapcsolatokat.
- Ismerjen konfliktuskezelési és – megoldási módokat.
- Kötődjön érzelmileg a magyar kultúrához.
- Értse és fogadja el, hogy az emberek sokfélék, mások a szokásaik, hagyományaik.
- Képes legyen közösségi szabályok kialakítására, betartására.
- Tudja, hogy a Föld mindannyiunk közös otthona, közös kincsünk, amit védeni kell.
- Legyen képes eseményeket és helyzeteket erkölcsi szempontból értékelni.

Értékelés:

A tantárgy értékelése szöveges.

Erkölcstan

4. évfolyam

A célok és feladatok megegyeznek a harmadik évfolyamon leírtakkal.

Tematikai egység címe	4. osztály
Milyen vagyok, és milyennek látnak mások?	5 óra
Közösségben és egyedül – a társaim és én	6 óra
Az osztály és az iskola	5 +3 óra
Kulturális-nemzeti közösség	9+1 óra
Környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ	3 óra
A mindenség és én – Születés és elmúlás	4 óra
Az össz. óraszám	36 óra

Tematikai egység	Milyen vagyok, és milyennek látnak mások?	Órakeret 5 óra
<i>Előzetes tudás, tapasztalat</i>	<i>Elemi szintű gyakorlat személyek jellemzésében.</i>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<i>Az önismeret erősítése és az önelfogadás segítése. Az önkontroll és a szociális magatartás kialakulásának támogatása. A sajátán kívüli nézőpontok felvételének gyakoroltatása, értéket képviselő példaképek keresése.</i>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><u>Tulajdonságaim</u></p> <p>Milyen külső és belső tulajdonságaim vannak? Mi változott meg rajtam az iskolába lépésem óta és mi nem? Mitől változnak a tulajdonságaim?</p> <p>Milyen tulajdonságaimat szeretem a legjobban? Miért? Mit nem szeretek magamban és miért? Mi az, amin szeretnék változtatni?</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> mitől látunk valakit szépnek; külső és belső tulajdonságok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>emberábrázolás a művészetben; portré és karikatúra; emberi gesztusok értelmezése és kifejezése;</p>
<p><u>Szokásaim, érzelmeim és indulataim</u></p> <p>Hogyan vigyázok az egészségemre?</p> <p>Milyen feladataim vannak otthon, a családban és az iskolában?</p> <p>Mit teszek, ha örülök, ha szomorú vagy dühös vagyok? Mit teszek, amikor önző vagyok, és mit teszek, amikor önzetlen?</p> <p>Szoktam-e segíteni a szüleimnek, a testvéreimnek és az osztálytársaimnak? Miben és hogyan?</p>	<p>a karakterábrázolás filmes eszközei; saját érzelmek felismerése és kifejezése mozgóképek és hanganyagok segítségével.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jellemzés készítése emberekről; vélemények összevetése.</p>
<p><u>Ahogy mások látnak engem</u></p> <p>Milyennek látnak a tanárain, a barátaim és mások? Ők mit szeretnek bennem és miért? Mit nem szeretnek és miért? Fontos-e, hogy mindenki szeresse az embert</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> önismeret.</p>
<p><u>Hősök és példaképek</u></p> <p>Kik a kedvenc hőseim és miért? Kire szeretnék hasonlítani?</p> <p>Miben és miért? Milyen tulajdonságaimon szeretnék változni? Miért és hogyan tudnám ezt megtenni?</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p> <p>Külső tulajdonság, belső tulajdonság, önismeret, szokás, érzelem, indulat, öröm, szomorúság, düh, önzés, önzetlenség, segítőkészség, példakép.</p>	

Tematikai egység	Közösségben és egyedül – a társaim és én	Órakeret 6 óra
<i>Előzetes tudás, tapasztalat</i>	<i>A testbeszéd alapelemeinek ismerete. Személyes tapasztalatok az osztályközösség működéséről.</i>	
<i>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</i>	<i>A hatékony kommunikáció elemi feltételeinek tudatosítása.</i> <i>A baráti kapcsolatok létrehozásához, megtartásához és az esetleges konfliktusok kezeléséhez szükséges készségek fejlesztése.</i> <i>A mások kirekesztését elutasító szociális érzékenység erősítése.</i>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><u>Párbeszéd</u></p> <p>Milyen helyzetekben beszélünk vagy beszélgetünk valakivel?</p> <p>Vannak-e a párbeszédnek szabályai? Mi segítheti, és mi gátolhatja a párbeszédet?</p>	
<p>Honnan tudom, hogy pontosan megértettem, amit a másik mondani akar? Mi mindent kell figyelembe vennem ahhoz, hogy a másik pontosan megértse, amit közölni akarok vele?</p> <p>Hogyan beszélgetünk otthon? Mi a különbség a családi és az iskolai beszélgetések között?</p>	<p><i>Környezetismeret:</i></p> <p>az emberi kommunikáció; beszéd, testbeszéd, arckifejezés, gesztusok; barátság; kommunikáció a barátok között.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>figyelem a beszélgetőtársra.</p>
<p><u>Az igazi barát</u></p> <p>Kinek mondhatom el a titkaimat? Kit nevezhetek a barátomnak? Mit tesz, és mit nem tesz egy igazi barát? Mi mindent tennék meg a barátomért? Mit tegyek, ha a barátom olyasmit csinál, amivel én nem értek egyet?</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> médiaszövegek értelmezése és létrehozása; a közvetlen és az online kommunikáció összehasonlítása.</p>
<p><u>Békében és haragban</u></p>	

<p>Mi a jó és fontos nekem? Mi a jó és fontos másoknak?</p> <p>Szoktam-e veszekedni vagy verekedni? Ha igen, miért? Hogyan alakulnak ki ilyen helyzetek, és hogyan lehetne elkerülni ezeket?</p> <p>Ki szoktunk-e utána békülni? Hogyan lehet egy összeveszés után kibékülni? Hogyan lehet elérni, hogy a békesség tartós legyen?</p>	
<p><u>Elfogadva és elutasítva</u></p> <p>Mikor szoktam egyedül érezni magam? Milyen érzés ez? Mit csinálok ilyenkor?</p> <p>Honnan tudom, hogy szeretnek-e a társaim, vagy sem? Milyen lehet az, ha valaki úgy érzi, senki sem szereti? Milyen okai lehetnek ennek? Mit tegyek, ha valakivel kapcsolatban ezt tapasztalom?</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p> <p>Párbeszéd, odafigyelés, testbeszéd, arcjáték, testtartás, hanglejtés, barátság, öröm, bánat, titok, harag, veszekedés, kibékülés, magányosság, elfogadás, kirekesztés.</p>	

Tematikai egység	Az osztály és az iskola	Órakeret 5+3 óra
<i>Előzetes tudás, tapasztalat</i>	<i>Az osztály szintjén megélt különböző tapasztalatok a tanórákhoz és egyéb közösségi tevékenységekhez kapcsolódóan.</i>	
<i>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:</i>	<p><i>Annak felismerése, hogy mindannyian többféle közösséghez tartozunk.</i></p> <p><i>Az összetartozás érzésének megerősítése az osztályon belül.</i></p> <p><i>A szabályok szerepének megértése a közösségek életében.</i></p> <p><i>A saját iskolához való kötődés érzésének erősítése.</i></p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><u>Közösségeim</u></p> <p>Milyen csoportokhoz tartozom?</p> <p>Mit jelent nekem a családom az életem jelenlegi szakaszában? Változott-e valami a kapcsolatunkban a korábbiakhoz képest?</p>	<p><i>Környezetismeret:</i></p> <p>magatartásformák, szabályok, viselkedési normák különféle élethelyzetekben; együttélés a családban; baráti kapcsolatok, iskolai közösségek.</p>
<p><u>A mi osztályunk</u></p> <p>Mi minden kapcsol egymáshoz bennünket az osztályban? Mi a közös bennünk, és miben különbözünk egymástól? Milyen közös szokásaink vannak? Összetartó csapat vagyunk-e? Miből derül ez ki? Miben és hogyan tudjuk segíteni egymást?</p> <p><i>Az osztályban előforduló problémák elemzése, megoldása.</i></p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> figurális alkotások létrehozása a környezetben élő emberek megjelenítésével.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>iskolai és osztályrendezvények; a közösségért végzett munka.</p>
<p><u>Az osztály működése</u></p> <p>Milyen közös szabályaink vannak az órán, a szünetben és egyéb helyzetekben? Ki találta ki ezeket a szabályokat? Készen kaptuk, vagy magunk alakítottuk ki azokat? Melyik szabálynak mi a célja? Mennyire tartjuk be ezeket a szabályokat? Kinek jó, ha betartjuk azokat? Mi a következménye annak, ha megszegjük a szabályokat? Van-e olyan szabályunk, amelyet esetleg érdemes lenne megváltoztatni? Hogyan lehetne ezt véghezvinni?</p>	
<p><u>A mi iskolánk</u></p> <p>Ki az iskolánk névadója, és mivel érdemelte ki, hogy iskolát neveztek el róla? Milyen szokások és hagyományok vannak a mi iskolánkban? Fontosak-e ezek?</p> <p>Vajon máshol milyenek az iskolák, és milyenek a hagyományaik? Lehet-e közöttük olyan, amelyet érdemes lenne átvenni?</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p> <p>Csoport, közösség, csapat, összetartozás, hagyomány, szabály, szabályszegés, büntetés, szabályalkotás.</p>	

Tematikai egység	Kulturális-nemzeti közösség	Órakeret 9+1 óra
<i>Előzetes tudás, tapasztalat</i>	<i>A családban, az iskolában és a lakóhelyen a korábbiakban megélt, ciklikusan visszatérő ünnepek és szokások.</i>	
<i>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</i>	<p><i>Annak megértése, hogy a magyar nemzeti közösség számára fontos összekötő kapocs a közös nyelv, a jelképek, a ciklikusan visszatérő szokások és ünnepek; az ezekkel való azonosulás elősegítése.</i></p> <p><i>Annak megértése, hogy más népeknek is megvannak a maguk kulturális hagyományai, amelyek ugyanolyan értékesek, és számukra ugyanolyan fontosak, mint nekünk a mieink.</i></p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><u>A nyelv, ami összeköt</u></p> <p>Milyen érzéseket kelt bennünk, ha valaki nem érti a nyelvet, amelyen mi beszélünk? És milyen érzés az, amikor mindenki más nyelven beszél körülöttünk? Mit lehet tenni egymás megértése érdekében, ha nem érjük egymás nyelvét? Hogyan lehet segíteni a közösség más anyanyelvű vagy nyelvi nehézséggel küzdő tagjait?</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> jeles napok, ünnepek, helyi hagyományok.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> ítéletek megfogalmazása, érvelés, vitakészség; mások véleményének megértése, elfogadása.</p>
<p><u>Szokások és jelképek</u></p> <p>Milyen népszokások élnek a mai Magyarországon? Fontos-e ezek megőrzése?</p> <p>Milyen jelképek fejezik ki a magyarság összetartozását? Mit jelentenek számomra ezek a jelképek?</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Jelek a mindennapi életben; különböző kultúrák tárgyai</p>

<p><u>Ünnepek</u></p> <p>Milyen ünnepeket tart meg a magyar családok többsége? Közülük melyik mennyire fontos neked?</p> <p>Melyek a nemzeti és állami ünnepeink? Mit ünneplünk ilyenkor, és mit jelentenek neked ezek az ünnepek?</p> <p><i>Iskolai ünnepélyek, hagyományok.</i></p>	<p>világával való ismerkedés;</p> <p>a viselkedés szabályai az online közösségekben; kommunikációs szokások.</p>
<p><u>Más kultúrák – más szokások – más ünnepek</u></p> <p>Milyen másfajta kulturális közösségek élnek a mienken kívül Magyarországon? Miben különböznek az ő szokásaik és ünnepeik a mieinktől? Vannak-e olyan jellemzőik is, amelyekben hasonlítanak?</p> <p>Milyen érdekes szokásokat ápolnak, és milyen ünnepeket tartanak a világ más részein élő kulturális közösségek?</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p> <p>Anyanyelv, jelkép, nemzeti jelkép, népszokás, családi ünnep, nemzeti és állami ünnep.</p>	

Tematikai egység	Környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ	Órakeret 3 óra
<i>Előzetes tudás, tapasztalat</i>	<i>Helyi vagy múzeumi honismereti tapasztalatok.</i>	
<i>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:</i>	<p><i>Annak megéreztetése, hogy mindannyiunknak lehet szerepe a múlt értékeinek megőrzésében és továbbörökítésében.</i></p> <p><i>A tudatos vásárlói szemlélet kialakulásának támogatása.</i></p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
--	----------------------------

<p><u>Lakóhelyi épített örökségünk</u></p> <p>Mit érdemes megőrizni és miért a múlt építményeiből? Hol vannak ezek jobb helyen: ott, ahová eredetileg épültek vagy a múzeumfalvakban?</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> települési típusok; lakóhelyünk, hazánk fő nevezetességei; a lakóhely története és természeti környezete; nemzeti park, tájvédelmi körzet; háztartási eszközök.</p>
<p><u>Tárgyaink világa</u></p> <p>Milyen tárgyak vesznek körül minket? Miben különböztek ezektől szüleink és nagyszüleink gyermekkorának tárgyai? Milyen régi tárgyakat őrzött meg a családjuk, és miért? Miért őrzik a régi világ tárgyait számos múzeumban? Miért változnak a tárgyaink? Mi történik napjainkban a megunt, elromlott vagy divatjamúlt tárgyakkal? Lehetne esetleg más is a sorsuk?</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> helyek, helyszínek megjelenítése személyes élmények alapján; a környezetben észlelhető változások megfigyelése és megjelenítése; terekhez kapcsolódó érzelmek, hangulatok azonosítása.</p>
<p><u>A világ öröksége</u></p> <p>Mi mindent hagy örökül egy nemzedék az utána következőre? Mit lehet az összes ember közös kincsének tekinteni a mai világban? Melyek a világ legszebb, legkülönlegesebb helyei és építményei? Vajon miért fontos ezek védelme és megőrzése?</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a technika vívmányainak mindennapi használata.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p> <p>Épített örökség, tárgyi örökség, nemzedék, múzeum, világörökség.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>A mindenség és én – Születés és elmúlás</p>	<p>Órakeret 4 óra</p>
<p><i>Előzetes tudás, tapasztalat</i></p>	<p><i>Tapasztalatok a születésről, a halálról és az elhunytakra való megemlékezésről.</i></p>	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	<i>Érzések és ismeretmorzsák társíttatása a kezdet és a vég elvont kategóriáinak jelentéssel való megtöltéséhez. Közös gondolkodás a világ megismerésének módjairól és lehetőségeiről.</i>
--	--

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><u>Kezdet és vég:</u></p> <p>Hogyan keletkeznek a dolgok a világban? Hogyan és miért érhetnek véget?</p> <p>Hogyan képzeltek el az emberek a világ és egyes dolgok keletkezését különböző mítoszokban? Milyen kép jelenik meg a Bibliában a világ teremtéséről és a végéről? Mit gondolnak az emberek a halálról?</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> születés és halál; a Föld alakjára vonatkozó mítoszok.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> fantáziajátékok, elképzelt helyzetek megjelenítése; ismerkedés különböző információhordozókkal; információk keresése és kezelése; műélvezet, a beleélés megtapasztalása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> kitalált történetek és szereplők megjelenítése; képzeletbeli utazás megjelenítése.</p>
<p><u>A világ megismerése</u></p> <p>Mi lehet az oka annak, hogy kíváncsiak vagyunk a világra és kutatjuk a titkait? Milyen módon, milyen forrásokra támaszkodva tudhatok meg dolgokat saját magamról és a körülöttem lévő világról? Mi az, amiről képes vagyok személyes tapasztalatokat szerezni? Létezik-e olyan dolog a világban, amiről nem nyerhetünk közvetlen tapasztalatot?</p>	
<p><u>Fantázia és kreativitás</u></p> <p>Hogyan működik a képzeletem? Mi minden jelenhet meg benne? Ki tudok-e találni, létre tudok-e hozni olyan dolgokat, amelyek most még nem léteznek a világban?</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p> <p>Születés, elmúlás, kezdet, vég, élet, halál, mítosz, eredetmonda, túlvilág, képzelet.</p>	

Követelmények:

- Legyen a tanulónak életkorának megfelelő szinten reális képe saját külső és belső tulajdonságairól, és késztetést érezzen arra, hogy fejlessze önmagát.
- Tudjon odafigyelni másokra, szavakkal is ki tudja fejezni érzéseit és gondolatait, be tudjon kapcsolódni csoportos beszélgetésbe.
- Képes legyen másokkal tartós kapcsolatot kialakítani, törekedjen e kapcsolatok ápolására, és ismerjen olyan eljárásokat, amelyek segítségével a kapcsolati konfliktusok konstruktív módon feloldhatók.
- Érzelmileg kötődjön a magyar kultúrához.
- Értse és fogadja el, hogy az emberek sokfélék és sokfélék a szokásaik, a hagyományaik is; tartsa tiszteletben ezt a tényt, és legyen kíváncsi a sajátjától eltérő kulturális jelenségekre.
- Értse a szabályok jelentőségét a közösségek életében, képes legyen a szabályok betartására, részt tudjon venni szabályok kialakításában.
- Értse, hogy a Föld mindannyiunk közös otthona, és közös kincsünk számos olyan érték, amit elődeink hoztak létre.
- Képes legyen a körülötte zajló eseményekre és a különféle helyzetekre a sajátjától eltérő nézőpontból is rátekinteni.
- Legyen képes jelenségeket, eseményeket és helyzeteket erkölcsi nézőpontból értékelni.